

ÇAĞDAŞ SANATTA METAFORİK DÜŞÜNCEYE DAYALI UYGULAMALARIN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN SANAT EĞİTİMİ BAŞARISINA ETKİSİ¹

İnci BULUT KILIÇ² Osman ALTINTAŞ³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamaların ve çağdaş sanatı kapsayan ders içeriğinin yer aldığı bir atölye dersinin görsel sanatlar öğretmeni adaylarının sanat eğitimi başarısına kuramsal ve uygulama boyutunda etkisi olup olmadığını tespit edebilmektir. Deneysel bir çalışma olan araştırmada tek grup öntest-sontest deseni kullanılmıştır. Araştırma, 2014-2015 güz döneminde Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıfta öğrenim gören ve seçmeli deneysel atölye dersini alan 13 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi ve dereceli puanlama anahtarı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen öntest-sontest puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı ilişkili örneklem için t-testi kullanılarak test edilmiştir. Uygulama süreci 15 haftada tamamlanmıştır. Bu süreçte öncelikle çalışma grubunun çağdaş sanata yönelik kuramsal bilgi ve uygulama boyutunda mevcut durumları tespit edilmiştir daha sonra metaforik düşünce yöntemi kullanılarak çağdaş sanata yönelik uygulamalar yaptırılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin öntest-sontest başarı testi puanları arasında ve öntest-sontest sanatsal çalışmalardan aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin sanatsal uygulamaları ve dosyaları incelenerek metafor kullanma durumları tespit edilmiştir. Metafor kullanan öğrencilerin sanatsal başarılarının anlamlı düzeyde arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Çağdaş Sanat, Metafor, Metaforik Düşünce, Görsel Metafor.

¹ Bu araştırma Haziran 2015'de Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde kabul edilen doktora tezinin bir ürünüdür.

² Arş. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, incibulut(at)gmail.com

³ Prof. Dr., Giresun Üniversitesi, Görele Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim ve Baskı Sanatları Bölümü, osman.altintas(at)giresun.edu.tr

THE EFFECTS OF THE PRACTICES BASED ON METAPHORICAL THOUGHT IN CONTEMPORARY ART ON UNDERGRADUATE STUDENTS' ACHIVEMENTS IN THEIR ART EDUCATION

ABSTRACT

The aim of this research is to identify, practically and theoretically, the possible effects of both the practices in contemporary art based on metaphorical thought, and the studio class involving contemporary art, on the success of art education of pre-service visual art teachers. In this experimental research, one group pre-test/post-test design is used. The research was conducted on 13 students from the Gazi University Faculty of Education, Department of Art Education. The participants were 4th grade students enrolled in "Experimental Studio" course in the 2014-2015 autumn term. In this research, achievement test that is developed by the researcher, and the scoring rubric is used to collect data. Qualitative data, which has been acquired from the artworks, portfolios and feedback forms of students, is used to provide details for the quantitative data. In order to put forward the significance of the difference between the pre-test and post-test scores, t-test technique is used for the related samples. The experimental process has been completed in 15 weeks. First of all, current theoretical and practical knowledge of students in contemporary art context was determined in this process. Secondly, contemporary art practices were carried out by using metaphorical thought method. At the end of the research, a significant difference is evident in the pre-test and post-test scores between achievement test and artwork rating scale. The artworks and the portfolios is analyzed to determine if the participants has used visual metaphors in their artworks.

Keywords: Art Education, Contemporary Art, Metaphor, Metaphorical Thought, Visual Metaphor.

1.GİRİŞ

Çağdaş sanat, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimiyle birlikte her geçen gün daha geniş izleyici kitlelerine ulaşabilmektedir. Küreselleşme çağının yaşandığı 2000’li yıllarda çağdaş sanatın koleksiyonerler tarafından daha çok ilgi gördüğü ve çağdaş sanat piyasasında önemli bir canlanmanın yaşandığı görülmektedir. Giderek yaygınlaşmasıyla birlikte çağdaş sanat, sanat eğitimi alanında da daha sık gündeme gelmeye başlamıştır.

Çağdaş sanatın sanat eğitimi programlarındaki yeri problemleri bir mesele olmuş ve çeşitli tartışmalara yol açmıştır. Ders içeriklerinde ve sanatsal uygulamalarda çağdaş sanat konularına yeterince yer verilmeyişi, bir başka deyişle çağdaş sanatın görmezden gelinişi sanat eğitimcileri tarafından eleştirilen bir durum olmuştur. 2000’li yıllarda sanat eğitiminde görsel kültürün devreye girmesiyle çağdaş sanatın sanat eğitimindeki durumunun daha çok sorgulanmaya başladığı görülmektedir. Freedman (2003), Tavin (2003) ve Duncum’un (2002) özellikle üzerinde durduğu Görsel Kültür ile sanat eğitiminin çağın ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığı sorgulanarak sanat eğitimi programlarının içeriği konusunda çalışmalar yoğunlaşmıştır ve çağdaş sanat formlarının da sanat eğitimi sürecinde ele alınması gerektiği gündeme getirilmiştir.

21. yüzyılda sanat, sadece estetik değerlere hizmet eden bir yapıda değildir bu nedenle sanat eğitimi sürecinde estetik değerler dışındaki arayışlara yönelik bilgilere de yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Freedman (2003), görsel kültürün estetik değerlerden çok görsel dünyada meydana gelen değişimleri anlamaya odaklandığını ifade etmiştir. Görsel kültür, öğrenci çalışmalarının uygulama ve değerlendirme süreçlerinde yeni yöntem ve metotların yanı sıra ders içeriğinde değişikliklere gidilmesini gerektirmektedir. Freedman, öğrencilerin fikirlerini ifade etmek ve önemli konulara değinmek için bir enstalasyon çalışması yapabileceklerini veya bir performansta yer alabileceklerini ve okullarda da bu çalışmalar için ayrılmış mekanlar olabileceğini ifade etmiştir.

Görsel kültür ile gündeme gelen çağdaş sanat çalışmaları izleyici tarafından anlaşılması zor çalışmalardır. Bu durumu Whitham ve Pooke (2010, s. 12) şu sözlerle ifade etmişlerdir; “Bir zamanlar neyin sanat olduğuna – örneğin bir resim veya heykel- ve neyin olmadığına – mesela bir buzdolabı- dair belirgin bir ayırım vardı. Çağdaş sanattaysa durum tam olarak böyle değildir.”

Çağdaş sanat sanatçıları önceden belirlenmiş birtakım kurallara bağlı kalmayarak ele aldıkları konuyu farklı ve şaşırtıcı bir şekilde ortaya koymaya

çalışırlar. Önceki dönemlerin aksine hertürlü düşünceye açık bir anlayışa sahip olan çağdaş sanatçılar, belirli üslup ya da tekniği yüceltmezler, fikirlerini etkili bir şekilde ifade edebilmek için her yolu denerler. Bu durum sanatçı, eser ve izleyici arasındaki iletişim sürecini etkilemektedir ve izleyicilere eser karşında yeni sorumluluklar yüklemektedir.

Uçar'a göre (2007, 78-79) çağdaş sanat tıpkı bir kod gibi karşımızdadır; klasik anlamda sanat eserlerini incelemek, çağdaş sanatı incelemeye göre daha kolaydır. Bu nedenle çocukların ve gençlerin bilinçli olarak çağdaş sanat alanı içinde nasıl yorum yapacakları öğretilmelidir.

Anlaşılması zor olan çağdaş sanat çalışmalarına toplum tarafından eleştirel bir gözle bakılabilmesi, onlara eleştirel bakış açısını kazandırmakla yükümlü sanat eğitimcilerinin bu konuya yönelik bilgi, beceri ve birikimlerine bağlıdır. Bunun için de gerek sanat eğitimcisi yetiştiren kurumların gerekse okulların sanat eğitimi programlarında değişen sanat anlayışlarının ve ortaya çıkan yeni sanat formlarının dikkate alınması gerektiği sanat eğitimcileri tarafından sıklıkla dile getirilen bir konu olmuştur.

Zupancic'e (2005) göre sanat eğitiminde sanat eserlerini eleştirmek için çeşitli kavramsal çerçeveler ve disiplin temelli kurallar vardır. Fakat çağdaş sanat çalışmalarını yargılamak için belirli kurallar yoktur. Mevcut değerlendirme yöntemleri geçicidir ve görüş birliğine dayanmaktadır. Çağdaş sanat çalışmalarında evrensel olandan ziyade farklı farklı kurallar söz konusudur. Dolayısıyla çağdaş sanat çok geniş bir bilgi ağını içermekte ve sanat eğitimcilerinin daha bilgili olmasını gerekli kılmaktadır. Sanat eğitimi sürecinde çağdaş sanat çalışmaları üzerine konuşmak öğrencilerin sadece çağdaş sanata yönelik bilgi düzeylerini arttırmakla kalmayarak aynı zamanda öğrencilerin ekonomi, politika gibi önemli konularda tartışma yapabilecekleri bir ortam sağlamaktadır.

Görsel sanatlar öğretmenlerinin sanatı topluma aktaracak, anlaşılması zor olan çağdaş sanat formları karşısında toplumun bireylerinin iyi birer izleyici ve katılımcı olmalarını sağlayacak bilgi ve tecrübeye sahip olmaları gerektiği düşünülmektedir.

Türkiye'de görsel sanatlar öğretmeni yetiştiren kurumların lisans eğitimi programları incelendiğinde çağdaş sanat dersinin haftada 3 saatlik teorik bir ders olarak 3. sınıfta sadece bir dönem boyunca yer aldığı görülmektedir. Modern sanattan günümüze uzanan geniş bir ders içeriğine sahip olan tek dönemlik bu dersin çağdaş sanatın anlaşılması için yeterli olmadığı düşünülmektedir. Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi'nde çağdaş

sanata yönelik bir takım seçmeli derslerin dönem dönem programlarda yer aldığı görülmektedir. Küratörlük, deneysel atölye, eğitimde yeni medya, web tasarımı eğitimi, eğitimde sanal geçeklik, dijital sanat gibi dersler bunlardan bazıları olmakla birlikte çeşitli problemler sebebiyle bu derslerin her dönem açılması mümkün olmamaktadır.

Atölye derslerinin kapsamına bakıldığında ise Türkiye’de sanat eğitiminin diğer alanlara göre daha göreceli yaklaşımlara açık olduğu görülmektedir. Atölye hocasının kişisel yorumunun ön planda olması hocaların profiliyle öğrencinin yetiştirilmesindeki kalite arasında doğrudan bir ilişki yaratmaktadır. Atölye derslerinin işleniş çeşitli istisnalar dışında genellikle 1950 ve öncesi öğretilere dayanmaktadır. Sadece belli prensipler üzerine odaklanan bu sanat eğitimi anlayışının deneysel çalışmalar yapabilmeye, çağın sanat anlayışını ve sanat tarihini sentezci bir yaklaşımla kavrayabilmeye, kavramsal ve yaratıcı düşünme pratiğini geliştirebilme gibi çağdaş sanat eğitiminin ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldığı görülmektedir (Aksoy, 2002, s. 91).

Sanat eğitiminin her kademede öğrenciye çağın sanat anlayışına karşı duyarlılık kazandıracak nitelikte olması gerektiği düşünülmektedir. Buyurgan ve Buyurgan’a göre (2012, s. 4-7) sanat eğitiminin amacına uygun ve verimli olabilmesi birtakım faktörlere bağlıdır. Bu faktörlerin başında sanat eğitiminin varlığının, öneminin farkında olan bir bakış açısı, çağın değişen ve gelişen şartlarına göre kendini yenileyen bir eğitim programı ve nitelikli sanat eğitimcisi gelir.

Türkiye’deki sanat eğitiminin çağın ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz olduğu sanat eğitimcileri tarafından dile getirilirken 2000’li yıllarda çağdaş sanatın eğitim programlarındaki yerine yönelik birçok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Tanyolaç (2008), çağdaş sanat eğitimi üzerine model araştırması yaptığı yüksek lisans çalışmasında Türkiye’de uygulanan sanat eğitimi programlarını incelemiş, bunları yurt dışındaki sanat eğitimi programlarıyla karşılaştırarak Türkiye’deki sanat eğitimi programlarının günümüz sanatının gereklerini karşılamada yetersiz olduğuna dikkat çekmiş ve disiplinler arası bir sanat eğitimine vurgu yapmıştır. Acil (2008), yüksek lisans çalışmasında Diyarbakır Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü öğrencilerinin Kavramsal Sanat ile ilgili görüşleri üzerine nitel bir araştırma yapmıştır. Kavramsal Sanat çalışmalarının eğitim programında olmayışı üzerinde durarak, sanat eğitiminde resim ve heykel gibi üretim biçimleri dışında alternatif yöntem ve malzemelere ihtiyaç duyulduğuna değinmiştir. Kasioglu (2009), yüksek lisans çalışmasında resim-iş eğitimi anabilim dalı öğretim üyeleriyle “Sanat Eğitimcilerinin Yetiştirilmesinde Kavramsal Sanatın Önemi” konusunda görüşmeler yaparak lisans eğitimi programında kavramsal sanatın yer alması gerektiğini gerekçeleriyle savunmuştur. Özer’in yaptığı (2011), doktora tezinde, 1980 sonrası

Türk sanatındaki yeni oluşumları ve sanat eğitimine yansımalarını incelemiş, ilk ve ortaöğretim sanat eğitimi programı ile resim-iş eğitimi program içeriklerinde Türk sanatında ortaya çıkan yeni arayış, oluşum ve ressamlar ile eserlerine yönelik herhangi bilgi ya da amaca yer verilmediğini tespit etmiştir. Arık (2012) ise doktora çalışmasında anadolu güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin video sanatı uygulamalarını değerlendirmiş, öğrencilere video sanatı uygulamalarının öğretilmesinin öğrencilerin başarılarına, görüşlerine ve uygulama becerilerine olumlu katkılar sağladığını tespit etmiştir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde çağdaş sanatın eğitim programlarında yer alması gerektiği düşüncesinin birçok araştırmacı tarafından dile getirildiği fakat çağdaş sanatın eğitim programlarında nasıl yer alması gerektiğine yönelik araştırmaların yetersiz olduğu görülmektedir.

Herrmann'a göre (2005), öğretmenler sanat eğitiminin neye benzemesi gerektiğini gösterecek netleşmiş ders planları ve projelere ihtiyaç duymaktadırlar. Sınıf ortamında çağdaş sanat çalışmalarını ele alan öğretmenler, uygulama aşamasında genellikle öğretmen kontrolünde gerçekleşen klasik yöntemlere başvurmaktadırlar. Oysaki bu süreçte öğrencilerin farklı yöntemler eşliğinde araştırarak ve sorgulayarak kendi düşüncelerini geliştirebilme olanağı bulabilmesi gerekmektedir.

Çağdaş sanat çalışmalarının ele alınmasında yeni yöntemlere dikkat çeken Herrmann'ın da belirttiği üzere öğrencileri araştırma ve sorgulama sürecine sokarak kendi düşüncelerini geliştirebilme imkânı bulabilecekleri yeni yöntemlerin kullanılması gerektiği düşünülmektedir. Bu durum sanat eğitimi veren görsel sanatlar öğretmenlerinin aldığı eğitimle doğrudan ilişkilidir. Nitekim farklı uygulamalara yönelik eğitim almamış öğretmenlerden bu konuda klasik yöntemlerin dışına çıkmalarını beklemek yersiz olacaktır.

Çağdaş sanat çalışmalarının arkasında yatan kavramsal stratejilerin incelenmesinin öğrencilerin kavram geliştirme ve kavramsal düşünme becerilerini geliştireceğini belirten Marshall (2008), bu süreç için metafor ve kavramsal kolaj stratejilerinin kullanılmasını önermiştir.

Metafor, düşünme becerisi için oldukça önemli olmakla birlikte metafor kullanımı, yaratıcı düşünme ve kendini ifade edebilme yetilerinde de önemli bir görev üstlenmektedir. Özellikle sanat alanında yaratıcılık, farklı disiplinler ve ortamlara ait kavramlar arasında bağlantılar kurmayı içermektedir. Metafor, bir şeyi bambaşka bir şeye dönüştüren sembolik bir dönüştürmedir (Anderson ve Milbrandt, 2002, s. 70).

Metaforun sanat eğitimi alanında sıklıkla üzerinde durulan bir kavram olduğu görülmektedir. Politowicz (1985), yüksek lisans çalışmasında disiplin temelli sanat eğitimi kapsamında görsel sanatlar çalışmalarında analiz ve metafor arama stratejisinin önemi üzerinde durmuştur. Serig (2005), doktora çalışmasında sanatçıların çalışmalarında yer alan görsel metaforların kavramsal yapısını incelemiştir. Bir grup sanatçıyla yaptığı çalışmalarla sanatçıların metafor aracılığıyla kendilerini, kendilerinin dünyadaki ilişkilerini ve dünyadaki ilişkileri nasıl ifade ettiklerini inceleyerek sanat eğitimi programını geliştirmeye yönelik veriler elde etmeye çalışmıştır. Heid (2008), ilköğretim öğrencilerine yönelik yaptığı araştırmasında öğrencilerin metafor aracılığıyla yeni kavramlar ve fikirler yaratmalarını amaçlayarak metaforik anlatımın ön planda olduğu sürrealist çalışmalardan faydalanmıştır. Analoji ve metafor yoluyla yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Jeffers (1996), sanat eleştirisine metafor aracılığıyla antropolojik bir yaklaşım kazandırmayı denemiş, bir grup öğretmene birçok dönem ve akıma ait çalışmalar arasından bir tane seçtirerek bu çalışmalara yönelik kendi metaforlarını üretmelerini istemiştir. Öğretmenler, kendi yaşantı ve kültürlerinden yola çıkarak resimleri anlamlandırmış böylelikle izleyici, sanatçı ve eser arasında dinamik bir ilişkinin kurulması amaçlanmıştır. Biçimsel ve estetik niteliklerin ötesinde bir eleştiriyi amaçlayan bu araştırmanın bireysel veya grup etkinlikleri şeklinde öğrenciler ve öğretmenler arasında uygulanması önerilmiştir.

Çağdaş sanatta sanatçıların çalışmalarında metaforları sıklıkla kullandıklarını görmek mümkündür. İzleyiciler ise bir nesne, bir düzenek ya da bir eyleme dönüşen anlamları çözümlenmeye çalışırken farklı düşünce süreçlerine sürüklenmektedirler. Bu nedenle çağdaş sanata yönelik derslerin görsel sanatlar öğretmeni adaylarının çağdaş sanat yapıtları karşısında izleyici olarak farkındalıklarını geliştireceği, metaforik düşünce yöntemi üzerinden gidilerek yapacakları uygulamaların ise çağdaş sanat yapıtlarının oluşum sürecine ve düşünsel alt yapıya yönelik algılarını geliştireceği düşünülmektedir.

Bu durumdan hareketle resim-iş eğitimi lisans programında atölye dersleri kapsamında çağdaş sanata yönelik uygulamalara yer verilmesinin ve bu süreçte metaforik düşünce yönteminin kullanılmasının, öğrencilerin sanat eğitimi başarılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Bu bağlamda yapılan araştırmanın problem cümlesi; çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamaların görsel sanatlar öğretmeni adaylarının sanat eğitimi başarısına etkisi var mıdır? şeklinde tanımlanabilir.

Araştırmanın amacı, çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamaların ve çağdaş sanatı kapsayan ders içeriğinin yer aldığı bir atölye

dersinin görsel sanatlar öğretmeni adaylarının sanat eğitimi başarısına kuramsal ve uygulama boyutunda etkisi olup olmadığını tespit edebilmektir. Bu genel amaç doğrultusunda, araştırmada aşağıda yer alan sorulara cevap aranacaktır.

Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalarda öntest ve sontest başarı testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalarda öntest ve sontest sanatsal çalışmalarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalarda öntest ve sontest sanatsal çalışmalarında metafor kullanma durumları nedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Deneysel bir çalışma olan bu araştırmada tek grup öntest-sontest deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2014-2015 Güz döneminde Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında 4. sınıfta öğrenim gören ve “Seçmeli Deneysel Atölye” dersini alan 13 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin 10’u kız, 3’ü erkektir.

4. sınıf öğrencilerinin 3 yıllık bir eğitim sürecinin ardından sanatsal bazı teknik ve yöntemleri belli bir seviyede kullanma becerisine sahip oldukları, mevcut bilgi ve donanımlarını kullanarak denenecek olan uygulamalara daha kolay adapte olacakları düşünülmüştür. Ayrıca 4. sınıf öğrencilerinin almış oldukları dersler neticesinde sanatsal eleştiri yapabilme yetilerinin daha gelişmiş olduğu düşünülmüştür. Bu nedenle deneysel işlem 4. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Seçmeli deneysel atölye dersinin farklı malzeme, teknik kullanma ve deneysel işler üretme gibi öğrenme çıktılarının yapılacak olan uygulamaya paralellik göstermesi nedeniyle de araştırmanın bu ders kapsamında yapılması uygun görülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin çağdaş sanata ilişkin bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla çoktan seçmeli test kullanılmıştır. Çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalar öncesi ve sonrası yapılan öğrenci çalışmalarının uzmanlar tarafından değerlendirilmesi için dereceli puanlama anahtarı kullanılmıştır. Öğrencilerin öntest ve sontest sanatsal uygulamalarında seçtikleri konu kapsamında kullandıkları metaforların ve düşünsel süreçlerinin analiz edilmesine yönelik veri toplamak amacıyla öğrencilerin hazırladıkları dosyalar kullanılmıştır.

Başarı Testi

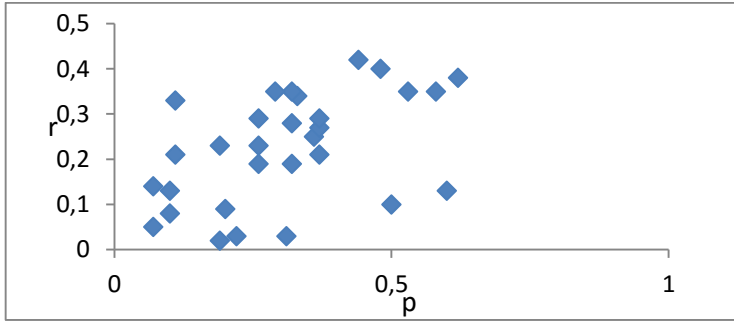
Araştırmaya katılan öğrencilerin deneysel işlem öncesi konu alanına ilişkin bilgi düzeylerini ve deneysel işlem sonrası konu alanına ilişkin bilgi düzeylerini ölçebilmek için başarı testi geliştirilmiştir. Başarı testi geliştirilirken derse yönelik kazanımlar doğrultusunda belirtke tablosu hazırlanmıştır.

Belirtke tablosu doğrultusunda her bir kazanım için en az iki soru hazırlanarak 30 soruluk bir başarı testi hazırlanmıştır. Başarı testi hazırlanırken bilgi, kavrama ve analiz düzeylerini ölçen sorular geliştirilmiştir. Başarı testinin kapsam geçerliliği için sanat tarihi alanından 1, sanat eğitimi alanından 3 uzmanın bilimsel doğruluk, anlatım-ifade ve soru yazma tekniğiyle ilgili görüşleri alınmıştır. Soru yazma tekniğiyle ilgili ayrıca ölçme ve değerlendirme alanından 1 uzmanın görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri ve önerileri doğrultusunda başarı testinde biçim, ifade, soru yapısı ve bilimsel doğruluk yönünde gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Uzman görüşleri neticesinde yeniden düzenlenen başarı testi çağdaş sanat dersini almış 8 son sınıf öğrencisine uygulanarak ön pilot çalışma yapılmıştır. Öğrencilerin başarı testinin anlaşılabilirliği ve gücüne yönelik görüşleri alınarak başarı testinde bazı ifadeler yeniden düzenlenmiştir. Son şeklini alan başarı testinin madde analizi çalışması, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan I. öğretim ve II. öğretimden daha önce çağdaş sanat dersini almış toplam 90 son sınıf öğrencisinden oluşan grup üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1. Pilot Başarı Testi Madde İstatistikleri

Madde No	Başarı Testi Pilot Çalışma		Madde No	Başarı Testi Pilot Çalışma	
	p	r_{pb}		p	r_{pb}
1	0,11	0,21	16	0,37	0,27
2	0,26	0,29	17	0,19	0,23
3	0,53	0,35	18	0,07	0,05
4	0,26	0,19	19	0,37	0,21
5	0,48	0,40	20	0,37	0,29
6	0,32	0,19	21	0,50	0,10
7	0,07	0,14	22	0,44	0,42
8	0,36	0,25	23	0,31	0,03
9	0,11	0,33	24	0,62	0,38
10	0,10	0,13	25	0,32	0,28
11	0,10	0,08	26	0,32	0,35
12	0,58	0,35	27	0,26	0,23
13	0,20	0,09	28	0,60	0,13
14	0,19	0,02	29	0,29	0,35
15	0,33	0,34	30	0,22	0,03

Şekil 1. Başarı testi pilot çalışma madde parametreleri saçılım grafiği

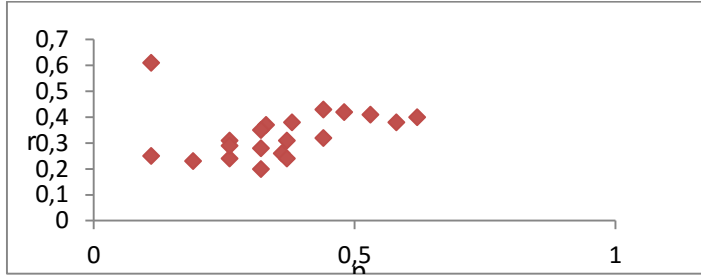
Madde analizi çalışmasında ITEMAN madde analizi programı kullanılmıştır. Yapılan analizin sonuçları Tablo 1’de verilmektedir. Elde edilen sonuçlarda testteki güçlük (p) indekslerinin 0,07-0,62 arasında değerler aldığı görülmüştür. Şekil 1’de verilen madde parametrelerine ait saçılım grafiğine bakıldığında, madde güçlüğüne

göre zor maddeler ($p < 0,50$) çoğunluktadır. Madde ayırıcılık (r_{pb}) indekslerine bakıldığında ise 7., 10., 11., 13., 14., 18., 21., 23., 28. ve 30. maddelerin ayırıcılıklarının oldukça düşük olduğu ($r < 19$) görülmüştür. “Ayırt etme indeksi .19 dan küçük maddelerin ayırt etme derecesi düşüktür ve testten çıkarılmalıdır” (Tekin, 1982, s. 249). Bu nedenle ayırıcılık derecesi düşük olan bu 10 madde testten çıkarılmıştır. Madde ayırıcılıkları düşük maddelerin testten çıkarılmasıyla oluşan 20 soruluk başarı testinin analiz sonuçları Tablo 2’de verilmektedir.

Ayırıcılıkları düşük maddelerin testten çıkarılmasıyla elde edilen nihahi başarı testinin analiz sonuçları incelendiğinde testteki güçlük indekslerinin 0,11-0,62 arasında değerler aldığı görülmüştür. Şekil 2’de verilen madde parametrelerine ait saçılım grafiğine bakıldığında madde güçlüğüne göre zor maddeler ($p < 0,5$) çoğunluktadır. Madde ayırıcılık (r_{pb}) indekslerine bakıldığında ise testteki maddelerin genel olarak oldukça iyi ayırıcılık değerine ($r \geq 0,30$) sahip olduğu söylenebilir. Ayırıcılık derecesi 0,19 -0,29 arasında değerler aldığı görülen 1., 4., 6., 7., 12., 13., ve 18. maddelerin ilgili kazanımlar için başka madde olmadığından kapsam geçerliliğini korumak için testten çıkarılmamıştır.

Tablo 2. Başarı Testi Madde İstatistikleri

Madde No	Başarı Testi		Madde No	Başarı Testi	
	P	r_{pb}		P	r_{pb}
1	0,11	0,25	11	0,37	0,31
2	0,26	0,31	12	0,19	0,23
3	0,53	0,41	13	0,37	0,24
4	0,26	0,24	14	0,44	0,32
5	0,48	0,42	15	0,44	0,43
6	0,32	0,20	16	0,62	0,40
7	0,36	0,26	17	0,32	0,35
8	0,11	0,61	18	0,32	0,28
9	0,58	0,38	19	0,26	0,29
10	0,33	0,37	20	0,38	0,38

Şekil 2. Başarı testi madde parametreleri saçılım grafiği

Dereceli Puanlama Anahtarı

Öğrenci çalışmaları üç uzman tarafından değerlendirilmiş, değerlendirme aşamasında araştırmacı tarafından geliştirilen dereceli puanlama anahtarı kullanılmıştır.

Dereceli puanlama anahtarları (rubrikler) öğretmenlerin veya diğer araştırmacıların değerlendirme sürecinde puanlamada doğru, tarafsız ve tutarlı olmalarına katkı sağlamaktadır. Araştırmada analitik rubrik kullanılmıştır. Analitik rubrikte ürün veya süreç bölümlere ayrılır, her beceri veya kriter bağımsız olarak değerlendirilerek bu puanların toplanmasıyla toplam puan hesaplanmaktadır (Çepni, 2011, s. 262). Öğrenci çalışmalarını birden fazla öğretmenin puanlayacağı durumlarda, her bir öğretmenin ortaya çıkan ürünün kabul edilebilir koşulları hakkında farklı fikirlere, yorumlara ve anlayışa sahip olabileceğinden analitik rubriğin kullanılması önerilmektedir (Kan, 2014, s. 283).

Analitik puanlama anahtarı geliştirilirken atölye dersi yürüten 3 alan uzmanının ve ölçme ve değerlendirme alanından bir uzmanın görüşleri alınmıştır. Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Çalışmanın amaçları kapsamında gözlenmesi ve değerlendirilmesi istenen davranışlara yönelik kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler; kompozisyon, kullanılan malzeme ve teknik, yaratıcılık, sanatsal ifade zenginliği ve mesajın ifade edilişi şeklindedir. Kriterleri değerlendirmek için 4 derece tespit edilmiştir. Her derece için beklenen davranışlara yönelik tanımlamalar ve açıklamalar yapılmıştır. Öğrencilerin her bir ölçütten aldığı puanlar toplanarak puanlama anahtarından alabilecekleri toplam puana bölünmüş ve 100 tam puanla çarpılarak öğrencilerin sanatsal uygulamalarına yönelik başarı puanları elde edilmiştir.

Tablo 3. Öntest için Uzmanların Dereceli Puanlama Anahtarı Kullanarak Verdikleri Toplam Puanlar Arasındaki Sıra Farkları İlişkisi

		Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Uzman 1	r	1,00	0,96*	0,94*
	p		0,00	0,00
	N	13	13	13
Uzman 2	r		1,00	0,89*
	p			0,00
	N		13	13
Uzman 3	r			1,00
	p			
	N			13

*p < .05

Hazırlanan puanlama anahtarının güvenilirliği için uzmanların verdiği puanlar arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Farklı uzmanlara göre dereceli puanlama anahtarından elde edilen toplam puanlamalar arasındaki tutarlılık için Spearman Brown sıra farkları korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Öğrencilerin öntest kapsamında yaptıkları sanatsal çalışmalarına uzmanlar tarafından verilen puanlar arasındaki tutarlılığın belirlenmesi için yapılan Spearman korelasyon katsayısı sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3’de görüldüğü üzere öğrencilerin öntest için yapmış oldukları sanatsal uygulamaların değerlendirilmesinde kullanılan dereceli puanlama anahtarına uzmanların verdiği puanlar arasındaki ilişkiye bakıldığında; en yüksek ilişki katsayılarının .89 ile .96 arasında değerler aldığı ve puanlar arasında anlamlı, pozitif ve yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir. En yüksek uyumun 1.uzmanın verdiği puanlarla 2. uzmanın verdiği puanlar arasında olduğu ($r=.96$, $p<0,05$) ve en düşük uyumun 2. uzmanın verdiği puanlar ve 3. uzmanın verdiği puanlar arasında olduğu ($r=.89$, $p<0,05$) görülmektedir.

Öğrencilerin sontest için yapmış oldukları sanatsal uygulamaların değerlendirilmesinde kullanılan dereceli puanlama anahtarına uzmanların verdiği

puanlar arasındaki ilişkiye bakıldığında ise Tablo 4’de görüldüğü üzere en yüksek ilişki katsayılarının .84 ile .97 arasında değerler aldığı ve puanlar arasında anlamlı, pozitif ve yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir. En yüksek uyumun 2. uzmanın verdiği puanlarla 3. uzmanın verdiği puanlar arasında olduğu ($r=.97$, $p<0,05$) ve en düşük uyumun 1. uzmanın verdiği puanlar ve 3. uzmanın verdiği puanlar arasında olduğu ($r=.84$, $p<0,05$) görülmektedir.

Tablo 4. Sontest İçin Uzmanların Dereceli Puanlama Anahtarını Kullanarak Verdikleri Toplam Puanlar Arasındaki Sıra Farkları İlişkisi

		Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3
Uzman 1	r	1,00	0,89*	0,84*
	p		0,00	0,00
	N	13	13	13
Uzman 2	r		1,00	0,97*
	p			0,00
	N		13	13
Uzman 3	r			1,00
	p			
	N			13

* $p < .05$

Öğrenci Dosyası

Araştırmanın deneysel işlem sürecinde öğrencilerin yaptıkları sanatsal çalışmaları ortaya koyarken seçtikleri konuyu nasıl ele aldıkları, nasıl bir düşünsel süreç içine girdikleri ve nasıl bir mesaj vermeye çalıştıklarını belirlemek amacıyla öğrencilerden her çalışması için bir dosya hazırlaması istenmiştir. Hazırlanan dosyalar, çalışmanın konusu, çalışmanın ismi, çalışmanın tekniği ve boyutları, çalışmanın mesajı ve çalışmanın uygulama programı bölümlerinden oluşmaktadır.

Deneysel İşlem

Çağdaş sanat eserlerinin incelenmesi sonucu çağdaş sanat sanatçılarının belli konuları ele alarak farklı ifade biçimlerine yöneldikleri ve metaforik anlatımdan

sıklıkla yararlandıkları tespit edilmiştir. Bu durum, lisans öğrencilerinin metaforik düşünce yöntemini kullanarak çağdaş sanatın düşünsel sürecine katılabilmelerine imkan tanıyabileceği düşüncesini doğurmuştur. Öğrencileri belli konular ve kavramlar üzerinde sistematik bir düşünsel sürece sokması hedeflenen metaforlar, sanatsal yaratıcılık sürecinde önemli bir yere sahiptir. Araştırmanın deneysel işlem süreci için çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamaların yer aldığı bir ders içeriği hazırlanmıştır.

Çalışma kapsamında uygulanan deneysel işlem 15 haftalık bir sürede, atölye ortamında ve 4 saatlik bir ders olan Deneysel Atölye Dersi kapsamında araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. 15 haftalık sürenin ilk 6 haftasında öğrencilerden seçtikleri konu başlığı altında çağdaş sanat formlarını kullanarak bir çalışma yapmaları istenmiştir. Öğrencilere çeşitli bienallerden ve çağdaş sanat sergilerinden alınan konular verilmiştir. Böylelikle çağdaş sanatçılarının ilgilendikleri meselelerle aralarında bir bağ kurulmuştur. Öğrencilere biden fazla konu seçeneği sunularak özgürlükçü bir ders ortamı sağlanmaya çalışılmıştır. Deneysel atölye dersinin öğrenme çıktıları doğrultusunda yürütülen ders sürecinde öğrencilere herhangi bir müdahale yapılmamıştır. Öntest kapsamında birer çalışma yapan öğrencilere ayrıca başarı testi uygulanmıştır.

8. hafta itibariyle 3 hafta boyunca deneysel işlem sürecine yönelik hazırlanan powerpoint sunumları kullanılarak konu anlatımı yapılmıştır. Bu süreçte çağdaş sanat, metafor hakkında bilgi verilmiş, çağdaş sanatçıların metaforik düşünceyi nasıl kullandıkları güncel örnekler kullanılarak ele alınmıştır. Konu anlatımı bittikten sonra öğrencilere sontest sanatsal çalışmalarını yapabilmeleri için 4 hafta verilmiştir. Öntest kapsamında uygulanan başarı testi 8 hafta sonra sontest kapsamında tekrar uygulanmıştır.

Öğrencilere sunulan konular: “Savaşın Sonunu Yalnız Ölüler Görmüştür” (4. Uluslararası Çanakkale Bienali 17 Eylül-2 Kasım 2014, Konu kentin antik çağ belleği ile orantılı olarak Platon’dan alıntı), “Şiirsel Adalet” (8. Uluslararası İstanbul Bienali 2003), “İmkânsız Değil, Üstelik Gerekli: Küresel Savaş Çağında İyimserlik” (10. Uluslararası İstanbul Bienali 2007), “İnsan Neyle Yaşar?” (11. Uluslararası İstanbul Bienali 2009), “Arda Arda”, “An”, “Paradoks”, “Dönüşüm”, “Kaos” tur. Her öğrenci bir konu seçerek öntest kapsamında ve sontest kapsamında aynı konuyu ele almıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Öğrencilerin deneysel işlem öncesi ve sonrasında uygulanan başarı testinden ve sanatsal çalışmalarından aldıkları puanlardan elde edilen veriler SPSS (The

Statistical Package for The Social Sciences) istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir. Öğrencilerin deneysel işlem öncesi ve sonrasındaki kuramsal bilgi ve uygulama alanlarına yönelik başarıları arasındaki farkların anlamlılığı t-testi kullanılarak test edilmiştir.

Öğrencilerin öntest ve sontest sanatsal çalışmaları için hazırladıkları dosyalar doküman inceleme yöntemi ile incelenmiştir.

Öğrencilerin yaptığı çalışmalar değerlendirilirken ve veriler tablolaştırılırken öğrenciler, Ö₁ den Ö₁₃'e kadar kodlanarak ilgili öğrenci parantez içerisinde gösterilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın araştırma soruları doğrultusunda veri toplama araçlarının uygulanması ile toplanan verilerin değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular, bulguların istatistiksel analizleri ve yorumlara yer verilmiştir.

Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalarda öntest ve sontest başarı testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 5. Başarı Öntest- Sontest Ortalama Puanları t-Testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	13	41.92	12.83	12	-5.01	.00
Sontest	13	60.00	12.58			

(p < .01)

Çalışma grubunun başarı öntest ve sontest puanları ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için ilişkili örneklem için t-testi kullanılmıştır ve test sonuçları Tablo 5’de verilmiştir. “İlişkili t-testi, ilişkili iki

ölçüm ya da puanların elde edildiği deneysel ve tarama çalışmalarında kullanılabilir. İlişkili ölçüm deseni, aynı deneklerin tekrarlı ölçümleri ya da eşleştirilmiş örneklemelerden elde edilen ölçümler olduğunda söz konusu olabilir” (Büyüköztürk, 2012, s. 68).

Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalar sonrasında başarı testi puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur, $t(12) = -5.01$, $p < .01$. Öğrencilerin uygulama öncesi başarı testi puanları $\bar{X} = 41.92$ iken, grupla çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalar sonrasında $\bar{X} = 60.00$ 'a çıkmıştır. Bu bulgu çağdaş sanat konularına yönelik yapılan metaforik düşünceye dayalı uygulamaların öğrencilerin çağdaş sanata yönelik bilgi düzeylerinin artmasında önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Öntest ve sontest arasında bulunan 8 haftalık sürenin, deneklerin testi hatırlayıp fazla puan almalarını engelleyecek kadar uzun ve çalışmanın kazanımlarının unutulmasını engelleyecek kadar kısa olduğu düşünülmüştür.

İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalarda öntest ve sontest sanatsal çalışmalarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 6. Sanatsal Uygulama Öntest -Sontest Ortalama Puanları t-Testi Sonuçları

Ölçüm	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öntest	13	74.80	15.83	12	-3,04	.01
Sontest	13	93.25	10.66			

($p \leq .01$)

Çalışma grubunun sanatsal çalışma öntest ve sontest puanları ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için ilişkili örneklemeler için t-testi kullanılmıştır ve sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalar sonrasında sanatsal çalışma puanlarında istatistiki olarak anlamlı bir artış olduğu bulunmuştur, $t(12) = -3.04$, $p \leq .01$. Öğrencilerin uygulama öncesi sanatsal çalışma puan ortalamaları $\bar{X} = 74.80$ iken, grupla çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalar sonrasında sanatsal çalışma puan ortalamaları $\bar{X} = 93.25$ 'e çıkmıştır. Bu bulgu çağdaş sanat konularına yönelik yapılan metaforik düşünceye dayalı uygulamaların öğrencilerin sanatsal çalışmalarında başarı düzeylerinin artmasında önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalarda öntest ve sontest sanatsal çalışmalarında metafor kullanma durumları nedir?

Öğrencilerin öntest ve sontest sanatsal uygulamalarında seçtikleri konu kapsamında kullandıkları metaforların belirlenebilmesi için öğrencilerin çalışmaları ve çalışmalarını yazılı olarak ifade ettikleri dosyaları incelenmiştir.

Öğrencilerin öntest ve sontest sanatsal çalışmalarında metafor kullanımları ve aldıkları puanlar Tablo 7'de verilmiştir. Tabloda 7'de metafor kullanan öğrenciler, "1", kullanmayan öğrenciler ise "0" ile ifade edilmiştir. Öntest için yapılan sanatsal çalışmalarda öğrencilerin sadece 3 tanesi (%23.07) metafor kullanmış, sontest çalışmasında ise 13 öğrencinin tamamı (%100) metafor kullanmıştır. Öğrencilerin tümünün sontest çalışmasında metafor kullanışı, metaforik düşünce yönteminin öğrencilerin uygulama öncesi sanatsal çalışma puan ortalamaları ($\bar{X} = 74.80$) ve uygulama sonrası sanatsal çalışma puan ortalamaları ($\bar{X} = 93.25$) arasında görülen anlamlı düzeyde artışla doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Öntest çalışmasında bilinçli olmayan bir şekilde metafor kullanan Öğrenci 7'nin 100 puan ile ve Öğrenci 5'in 74, 93 puan ile çalışma grubunun puan ortalamasının üzerinde puanlar aldığı görülürken Öğrenci 8'in 45,81 puan alarak çalışma grubunun puan ortalamasının oldukça altında kaldığı görülmektedir. Öğrenci 8'in metafor kullandığı halde neden oldukça düşük bir puan aldığıın anlaşılabilmesi için öntest çalışmasının puanlama tablosu incelenmiştir. Öğrencinin kompozisyon ile malzeme ve teknik kriterlerinden oldukça düşük puan aldığı, bu durumun da öğrencinin genel ortalamasını önemli derecede düşürdüğü görülmektedir. Öğrenci 8'in konu anlatımları ve yapılan uygulamalar neticesinde sontest çalışmasında başarısının (100 puan) önemli derecede arttığı görülmüştür. Öğrenci 2'nin ise sontest çalışmasında metafor kullandığı halde başarı puanında azalma görülmektedir. Öğrencinin sontest puanlama tablosu incelendiğinde kompozisyon, malzeme ve teknik, yaratıcılık ve

konun ifade ediliş kriterlerinin tümünden aldığı puan ortalamalarının düştüğü görülmektedir. Bu durumun öğrencinin ders sürecini düzenli takip etmesiyle bağlantılı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Öntest ve Sontest Sanatsal Çalışmalarında Metafor Kullanımları ve Aldıkları Puanlar

Öğrenci No	Öntest		Sontest	
	Metafor kullanımı	Sanatsal Çalışma Puanı	Metafor kullanımı	Sanatsal Çalışma Puanı
Öğrenci 1	0	58,25	1	95,81
Öğrenci 2	0	91,62	1	64,56
Öğrenci 3	0	85,37	1	100,00
Öğrenci 4	0	77,06	1	81,25
Öğrenci 5	1	74,93	1	100,00
Öğrenci 6	0	77,06	1	100,00
Öğrenci 7	1	100,00	1	100,00
Öğrenci 8	1	45,81	1	100,00
Öğrenci 9	0	83,25	1	87,50
Öğrenci 10	0	81,25	1	100,00
Öğrenci 11	0	62,50	1	100,00
Öğrenci 12	0	83,31	1	87,43
Öğrenci 13	0	52,06	1	95,81

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan araştırmanın sonuçları, elde edilen bulgular ışığında ana hatlarıyla özetlenmiş, uygulamaya yönelik ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Bu araştırmada çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamaların ve çağdaş sanatı kapsayan ders içeriğinin yer aldığı bir atölye dersinin görsel sanatlar öğretmeni adaylarının sanat eğitimi başarısına kuramsal ve uygulama boyutunda etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Alt amaçlar doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şunlardır:

1.Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalarda öntest-sontest başarı testi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bulgu metaforik düşünceye dayalı uygulamaların ve çağdaş sanatı kapsayan bir ders içeriğinin öğrencilerin kuramsal bilgi bağlamında sanat eğitimi başarıları üzerinde anlamlı düzeyde bir artış sağladığını göstermektedir.

2.Öğrencilerin çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulamalarda öntest-sontest sanatsal çalışma puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bulgu metaforik düşünceye dayalı uygulamaların ve çağdaş sanatı kapsayan bir ders içeriğinin öğrencilerin uygulama bağlamında sanat eğitimi başarıları üzerinde anlamlı düzeyde bir artış sağladığını göstermektedir.

3.Öğrencilerin öntest ve sontest sanatsal uygulamalarında seçtikleri konu kapsamında kullandıkları metaforlar incelendiğinde araştırmaya katılan 3 (%23.07) öğrencinin öntest çalışmasında görsel metafor kullandığı, sontest çalışmasında ise bütün öğrencilerin görsel metafor kullandığı görülmektedir. Öğrencilerin sanatsal uygulamalardan aldıkları puanlar dikkate alındığında sontest çalışmasında metafor kullanan 13 öğrenciden 12 (%92.30) öğrencinin sanatsal başarılarının anlamlı düzeyde arttığı görülmektedir. Öntest ve sontest çalışmasında metafor kullanan 2 öğrencinin (Ö5 ve Ö7) sanatsal çalışmalarından aldıkları puanlara bakıldığında ise öntest puanlarının sınıf ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Metaforik düşünce yönteminin kullanıldığı çalışma grubunda metaforik düşünce yoluyla sanatsal uygulamalarda yaratıcılık ve ifade zenginliğinin geliştiği görülmektedir. Öntest aşamasında 3 öğrenci tarafından kendiliğinden uygulanan metaforik düşünce yönteminin sontest çalışmasında bilinçli bir şekilde yapılarak mevcut başarıyı daha da arttırdığını söylemek mümkündür.

Araştırmanın sonuçları, metaforik düşünceye dayalı uygulamaların görsel sanatlar öğretmeni adaylarının çağdaş sanat bağlamında ortaya koydukları sanatsal çalışmalarda başarı düzeylerini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Günlük hayatta sıklıkla karşılaşılan çağdaş sanat eserlerinin topluma sağlıklı bir şekilde aktarılabilmesi için görsel sanatlar öğretmenleri, modern ve modern öncesi sanat akımları ve anlayışlarına hâkim oldukları kadar çağdaş sanata da güncel örnekleriyle birlikte hâkim olmalıdırlar. Bu nedenle atölye dersleri kapsamında çağdaş sanata yönelik uygulamalara yer verilmesi ve bu uygulamalarda farklı yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Bu süreçte metaforik düşünce yönteminin kullanılması, öğrencilerin çağdaş sanatın düşünsel altyapılarını kavramasına yardımcı olacaktır. Ayrıca metaforik düşünce yöntemi, öğrencilerin çağdaş sanat konuları üzerinde kavram ve anlam geliştirmesine yardımcı olacaktır.

Öneriler

Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Atölye derslerinde çağdaş sanata yönelik uygulamalara yer verilmelidir.
2. Atölye derslerinde yapılacak olan çağdaş sanat uygulamalarında metaforik düşünce yönteminin kullanılmalıdır.
3. Lisans programında çağdaş sanata yönelik seçmeli atölye dersleri yer almalıdır.
4. Lisans programında çağdaş sanata yönelik derslerin ders içerikleri güncel örneklerle desteklenmelidir.
5. Atölye derslerinde öğrencilerin belli kavramlar ve konular üzerine düşünerek farklı yorumlarda bulunmalarına olanak sağlanmalıdır.
6. Görsel sanatlar öğretmeni adaylarına atölye dersleri kapsamında video, performans, enstalasyon, happening gibi farklı sanat formlarını deneyeleme olanağı verilmelidir.
7. Atölye dersleri belli kavramlar üzerine araştırma, okuma, düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak ifade etme gibi etkinlikleri içermelidir.

Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1.Farklı yaş gruplarına yönelik çağdaş sanatta metaforik düşünceye dayalı uygulama olanakları araştırılabilir.

2.Metaforik düşünceye yönelik yaş gruplarına göre çeşitli çalışma kâğıtları veya etkinlikler tasarlanabilir. Bu tür çalışmalar çağdaş sanata yönelik uygulamalar kapsamında görsel sanatlar öğretmenlerine kaynak oluşturabilir.

3.Sözel metaforlar ve görsel metaforların birlikte değerlendirileceği çalışmalara yönelik araştırmalar yapılabilir.

4.Çağdaş sanat konularının atölye derslerinde uygulanabilirliğine yönelik farklı yöntem ve teknikler araştırılabilir.

KAYNAKÇA

Acil, Ş. (2008). *Anadolu güzel sanatlar lisesi resim bölümü öğrencilerinin kavramsal sanatla ilgili görüşleri üzerine bir araştırma (Diyarbakır ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aksoy, Ş. (2002, Mayıs). *Öğretmen yetiştirmede anasanat atölye derslerinin çağdaşlaştırılmasının gerekliliği ve çağdaş eğitim modeli üzerine öneriler*. Gazi Üniversitesi'nin Eğitimde 75. Yılı Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Anderson, T. & Milbrandt, M. K. (2002). *Art for life. Authentic instruction in art*. New York: McGraw-Hill.

Arık, Ş. (2012). *Anadolu güzel sanatlar ve spor liselerinde öğrencilerin video sanatı uygulamalarının değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E. & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.

Çepni, S. (2011). Ölçme ve değerlendirme. Emin Karip (Ed.) *Performansların değerlendirilmesi* içinde (s. 233-292). Ankara: Pegem Akademi.

- Duncum, P. (2002). Clarifying visual culture art education. *Art Education*, 55(3), 6-11.
- Freedman, K. (2003). The importance of student artistic production to teaching visual culture. *Art Education*, 56(2), 38-43.
- Heid, K. (2008, July). Creativity and imagination. Tools for teaching artistic inquiry. *Art Education*, 61(4), 40-46.
- Herrmann, R. (2005). The disconnect between theory and practice in a visual culture approach to art education. *Art Education*, 58(6), 41-46.
- Jeffers, K. S. (1996). Experiencing art through metaphor. *Art Education*, 49(3), 6-11.
- Kan, A. (2014). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Hakan Atılğan (Ed.), *Ödev ve projeler içinde* (s. 270-292). Ankara: Anı.
- Kasioğlu, A. (2009). *Sanat eğitimcilerinin yetiştirilmesinde kavramsal sanatın önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Marshall, J. (2008). Visible thinking: Using contemporary art to teach conceptual skills. *Art Education*, 61 (2), 38-45.
- Özer, A. (2011). *1980 sonrası Türk sanatında yeni oluşumlar ve sanat eğitimine yansımaları*. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Politowicz, Z. (1985). *Analysis and metaphor search strategy concerning visual works of art*. Yüksek Lisans Tezi. The university of Arizona, USA.
- Serig, D. A. (2005). *A conceptual structure of visual metaphor in the practices and exhibition of a consortium of artists*. Doktora Tezi. Columbia University Teachers Collage, New York.
- Tanyolaç, B. (2008). *Çağdaş sanat eğitimi üzerine model araştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Tavin, K. M. (2003). *A critical pedagogy of visual culture as art education: toward a performative inter/hypertextual practice*. Doktora Tezi. The Pennsylvania State University, Pennsylvania.
- Tekin, H. (1982). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı.

- Uçar, A. (2007). *Türkiye ve İtalya'da yükseköğretimde plastik sanatlar ve bilgi teknolojisinin sanat eğitime katkısı*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Whitham, G. & Pooke, G. (2010). *Çağdaş sanatı anlamak* (T. Göbekçin, Çev.). İstanbul: Optimist.
- Zupancic, T. (2005). Contemporary artworks and art education. *International Journal of Education through Art*, 1 (1), 29-41.